

2023/2028(INI)

20.9.2023

UDTALELSE

fra Udvalget om Konstitutionelle Anliggender

til Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender

om situationen vedrørende grundlæggende rettigheder i EU i 2022 og 2023
(2023/2028(INI))

Ordfører for udtalelse: François Alfonsi

PA_NonLeg

FORSLAG

Udvalget om Konstitutionelle Anliggender opfordrer Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender, som er korresponderende udvalg, til at optage følgende forslag i det beslutningsforslag, det vedtager:

1. glæder sig over de fremskridt, der er gjort i forhandlingerne om EU's tiltrædelse af den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK) som krævet i henhold til Lissabontraktaten, og den nylige foreløbige aftale, der er indgået, om udkastet til reviderede tiltrædelsesinstrumenter; kræver, at tiltrædelsen færdiggøres hurtigst muligt med henblik på at konsolidere og skabe større sammenhæng i beskyttelsen af menneskerettighederne i Europa ved at underlægge alle EU-institutioner EMRK's kompetenceområde og ved at give enkeltpersoner mulighed for at anlægge sager mod Unionen direkte ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol; opfordrer endvidere til, at EU tiltræder Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal og den europæiske pagt om regionale sprog eller mindretalssprog;
2. opfordrer til, at EU's og dets medlemsstaters tiltrædelse af Europarådets konventioner, f.eks. af den europæiske konvention til forebyggelse af tortur og umenneskelig eller vanærende behandling eller straf, Lanzarotekonventionen, strafferetskonventionen om korruption og civilretskonventionen om korruption samt den europæiske socialpagt og Istanbulkonventionen, færdiggøres; opfordrer Den Europæiske Unions organer til at fremme et omfattende og konstruktivt samarbejde med Europarådet med sigte på at styrke begge institutioners ansvar for at garantere beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder;
3. fremhæver Istanbulkonventionens betydning for beskyttelsen af kvinders grundlæggende rettigheder og bekæmpelsen af vold og vold i hjemmet og opfordrer de seks medlemsstater, der endnu ikke har ratificeret den, til at gøre det uden yderligere forsinkelse;
4. opfordrer til, at den centrale rolle, som Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) spiller, styrkes, bl.a. gennem en udvidelse af dets opgaver og beføjelser til yderligere at fremme og beskytte grundlæggende rettigheder i hele EU;
5. fremhæver den rolle, som medlemsstaterne spiller på alle niveauer, navnlig i nationale og regionale parlamenter, nationale og lokale forvaltninger og retshåndhavende myndigheder, med hensyn til at sikre fuld anvendelse af chartret om grundlæggende rettigheder ("chartret") i forbindelse med gennemførelsen af EU-retten; minder om, at FRA skal tildeles tilstrækkelig kapacitet og ressourcerne til at udføre de opgaver, det har fået overdraget i overensstemmelse med sit nye mandat;
6. anmoder Kommissionen og medlemsstaterne om at give civilsamfundsaktører yderligere information og inddrage dem i gennemførelsen af chartret; minder om, at der ifølge FRA-rapporten om grundlæggende rettigheder for 2022 stadig er plads til forbedringer med hensyn til beskyttelse og fremme af grundlæggende rettigheder på lokalt niveau; minder om, at det er nødvendigt at sikre, at der tages behørigt hensyn til

de rettigheder og principper, der er nedfældet i chartret, i alle faser af EU's lovgivningsproces, og overvåge gennemførelsen af alle de rettigheder, som er nedfældet deri, på alle forvaltningsniveauer; understreger, at EU også skal prioritere uddannelse af sine borgere og deres bevidsthed om deres grundlæggende rettigheder, så det sikres, at de er velinformerede og i stand til at gøre brug af disse rettigheder;

7. noterer sig Europarådets rapport af 6. oktober 2022 med titlen "Freedom of political speech: an imperative for democracy" (Politisk ytringsfrihed: en ubetinget nødvendighed for demokrati); understreger, at ytringsfriheden i EU ikke må begrænses af en medlemsstats interesser, forfatningsmæssige rammer eller politiske valg; fremhæver betydningen af mediepluralisme og ytringsfrihed; understreger, at der er behov for at sikre de nationale tilsynsmyndigheders upartiskhed og faktiske uafhængighed af regeringerne; fordømmer på det kraftigste disse myndigheders uberettigede og uforholdsmæssigt store indblanding i journalistiske ytringer og redaktionel beslutningstagning i en række medlemsstater; bifalder i den forbindelse forslaget til en europæisk retsakt om mediefrihed og opfordrer til hurtig vedtagelse;
8. noterer sig Europarådets rapport fra juni 2022 med titlen "Pegasus spyware and its impact on human rights" (Pegasus-spyware og indvirkningen heraf på menneskerettighederne); udtrykker dyb bekymring over rapportens konklusion om, at Pegasus-spyware har eller potentielt kan have skadelige konsekvenser for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, herunder retten til værdighed, forsamlingsfriheden, religionsfriheden og endda en persons fysiske og psykiske integritet; opfordrer medlemsstaterne til øjeblikkeligt at ophøre med at bruge Pegasus-spyware;
9. tager Venedigkommissionens udtalelser, rapporter og undersøgelser til efterretning; anmoder om, at de efterleves og følges op på passende vis;
10. noterer sig rapporterne fra OSCE/ODIHR om valgobservationer i deltagerstater i EU;
11. beklager, at EU-borgeres og Det Forenede Kongeriges borgeres grundlæggende rettigheder og opholdsstatus er blevet alvorligt påvirket af Det Forenede Kongeriges udtræden af EU; understreger, at protokollen om Nordirland er en forudsætning for gnidningsløse forbindelser mellem EU og Det Forenede Kongerige; opfordrer den britiske regering og alle medlemsstaterne til at sikre fuld beskyttelse af rettighederne for EU-borgere og Det Forenede Kongeriges borgere som fastsat i brexitudtrædelsesaftalen, i handels- og samarbejdsaftalen mellem EU og Det Forenede Kongerige og Windsorrammen samt i langfredagsaftalen;
12. mener, at Ruslands angrebskrig mod Ukraine stiller EU i en ny situation – nemlig en fremtidig udvidelse, som skal omfatte Ukraine, Moldova, Georgien og landene på Vestbalkan med Københavnskriterierne som et grundlæggende udgangspunkt, navnlig stabiliteten i de institutioner, der garanterer demokratiet, retsstatsprincippet, menneskerettighederne samt respekten for og beskyttelse af minoriteter;
13. opfordrer medlemsstaterne til at behandle alle personer, der søger tilflugt fra Ruslands angrebskrig, med solidaritet og generøsitet i overensstemmelse med den gældende folkeret og internationale aftaler; opfordrer i den forbindelse til en fuldstændig gennemførelse af artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU), navnlig for så

vidt angår respekten for menneskerettighederne, herunder i de igangværende forhandlinger om den nye pagt om migration og asyl;

14. ser med tilfredshed på Kommissionens vedtagelse af den europæiske retsstatsmekanisme og som følge heraf den årlige offentliggørelse af retsstatsrapporten siden 2020; fordømmer kraftigt de alvorlige krænkelse af retsstatsprincippet i visse medlemsstater på bekostning af grundlæggende rettigheder og friheder; udtrykker navnlig sin dybe bekymring over beslutninger, der drager EU-rettens forrang i tvivl, og opfordrer Kommissionen til at indtage en meget fast holdning over for de vedvarende angreb i visse medlemsstater på retsstatsprincippet eller nogle af de værdier, der er fastsat i artikel 2 i TEU, ved at anvende alle de værktøjer, den har til rådighed; glæder sig over rapporten om retsstatssituationen for 2023, som Kommissionen har udarbejdet, og navnlig de specifikke henstillinger til medlemsstaterne om nationale retssystemer, rammer for korruptionsbekæmpelse, mediefrihed og -pluralisme og institutionelle spørgsmål vedrørende magtens deling; gentager sin opbakning til den fuldstændige gennemførelse af forordningen om konditionalitet vedrørende retsstatsprincippet og sin opfordring til en interinstitutionel aftale om en ny mekanisme for demokrati, retsstatsprincippet og grundlæggende rettigheder; understreger, at artikel 7, stk. 7, i TEU skal ændres og styrkes ved den næste revision af traktaterne for at sikre, at den er anvendelig og virkningsfuld;
15. foreslår, at respekten for retsstatsprincippet ikke bare bør være en forudsætning for nye medlemsstaters tiltrædelse, men en bindende forpligtelse, som kan håndhæves over for alle medlemsstater, og som skal overvåges under hele deres medlemskab af EU¹;
16. opfordrer til, at der med udgangspunkt i Kommissionens rapport om retsstatssituationen holdes årlige konferencer om retsstatsprincippet med delegationer fra alle medlemsstater bestående af tilfældigt udvalgte og forskellige borgere, parlamentarikere, lokale myndigheder, arbejdsmarkedsparter og civilsamfundsrepræsentanter på grundlag af forslaget fra konferencen om Europas fremtid;
17. beklager dybt den seneste tids skandaler, der har plettet EU's ry, såsom Qatargate-korruptionsskandalen og statslig spionage ved hjælp af Pegasus, der har haft MEP'er blandt de udvalgte mål; opfordrer til, at der tages grundigt hånd om alle eftervirkningerne af disse skandaler med henblik på at genoprette Parlamentets omdømme og troværdighed fuldt ud for at bevare borgernes tillid til EU-institutionerne;
18. glæder sig i den forbindelse over vedtagelsen af ændringerne til Europa-Parlamentets forretningsorden, som tager sigte på at styrke dets integritet, uafhængighed og ansvarlighed;
19. glæder sig over det arbejde, som det i Europa-Parlamentet nedsatte undersøgelsesudvalg (PEGA) har udført, med at undersøge eksisterende nationale love, der regulerer overvågning, og fastslå, om der blev anvendt spyware til politiske formål mod f.eks. journalister, politikere eller advokater; understreger, at nationale regeringers ulovlige brug af spyware undergraver det europæiske demokrati og de europæiske beslutningsprocesser; opfordrer til større gennemsigtighed i medlemsstaterne med

¹ Europa-Parlamentets beslutning af 12. februar 2019 om gennemførelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder inden for EU's institutionelle rammer (EUT C 449 af 23.12.2020, s. 28).

hensyn til love, der regulerer overvågning, for at forhindre, at der opstår en ny masseovervågningsskandale;

20. er forfærdet og udtrykker alvorlig bekymring over konklusionerne i Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svigs (OLAF's) rapport om Frontex' operationelle aktiviteter i Grækenland og agenturets åbenlyse foragt for migranternes liv og aktive krænkelse af migranternes menneskerettigheder;
21. anmoder om en proaktiv politik for aktindsigt, integritet og gennemsigtighed fra EU-institutionernes side for at sikre, at borgerne reelt kan udøve deres ret til at kontrollere EU-institutionernes arbejde og aktiviteter;
22. understreger i overensstemmelse med artikel 19 i TEU, artikel 67, stk. 4, i TEUF og artikel 47 i chartret, at et uafhængigt retsvæsen er hjørnesteinen i retsstatsprincippet og i retten til en effektiv domstolsbeskyttelse; anbefaler, at man går væk fra den nuværende tilgang med at håndtere retsstatssager i de enkelte lande på ad hoc-basis, og opfordrer til, at der udarbejdes kriterier og kontekstuelle vurderinger for at vejlede medlemsstaterne i at anerkende og tackle eventuelle retsstatsspørgsmål på en systematisk og komparativ måde;
23. understreger, at retsstatsprincippet er uløseligt forbundet med respekt for demokratiet og for grundlæggende rettigheder, og at disse tre principper derfor skal overvåges sammen.

OPLYSNINGER OM VEDTAGELSE I RÅDGIVENDE UDVALG

Dato for vedtagelse	20.9.2023
Resultat af den endelige afstemning	+: 21 -: 3 0: 0
Til stede ved den endelige afstemning – medlemmer	Włodzimierz Cimoszewicz, Ana Collado Jiménez, Gwendoline Delbos-Corfield, Salvatore De Meo, Daniel Freund, Charles Goerens, Sandro Gozi, Zdzisław Krasnodębski, Jaak Madison, Victor Negrescu, Max Orville, Paulo Rangel, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere	François Alfonsi, Vladimír Bilčík, Mercedes Bresso, Pascal Durand, Alin Mituța
Til stede ved den endelige afstemning – stedfortrædere (forretningsordenens art. 209, stk. 7)	Sara Skyttedal

ENDELIG AFSTEMNING VED NAVNEOPRÅB I RÅDGIVENDE UDVALG

21	+
PPE	Vladimír Bilčík, Ana Collado Jiménez, Salvatore De Meo, Paulo Rangel, Sara Skyttedal, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Charles Goerens, Sandro Gozi, Alin Mituța, Max Orville
S&D	Mercedes Bresso, Włodzimierz Cimoszewicz, Pascal Durand, Victor Negrescu, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira
The Left	Helmut Scholz
Verts/ALE	François Alfonsi, Gwendoline Delbos-Corfield, Daniel Freund

3	-
ECR	Zdzisław Krasnodębski, Jacek Saryusz-Wolski
ID	Jaak Madison

0	0

Tegnforklaring:

+ : for

- : imod

0 : hverken for eller imod